

Основни изисквания на ръжта към торенето

Автор(и): Георги Костов, Аграрен университет, Пловдив

Дата: 26.08.2024 Брой: 8/2024

Историята на ръжта датира от векове. По данни на FAOSTAT средният добив на ръж за 2022 г. в световен мащаб е 3272,3 kg/ha, а произведеното количество – 13143054,91 t.

Със своята широка приложимост, ръжта е станала неразделна част от битието на човека. Настоящата статия разглежда основните изисквания на ръжта към торенето и описва накратко същността на тази ценна култура.

Ръжта (*Secale cereale* L., 1753) е една от най-важните зърнено-житни култури. Тя е разпространено селскостопанско растение, отглеждано като зърнена, фуражна и покривна култура. Известно е, че за първи път е спомената като културно растение от Плиний (I в. пр.н.е.).

Ръжта намира изключително широко приложение. Зърното се използва за приготвяне на хляб, който е специфично по-тъмен, ароматен и диетичен. Според учени зърната съдържат незаменими аминокиселини и витамини от група А, В и Е. Сламата на ръжта се използва за получаване на целулоза, за постеля на селскостопанските животни и др. Някои районирани у нас сортове са *Picasso*, *Бул Милениум*, *Elect*.

Ръжта е сравнително по-малко взискателна към реакцията (pH) на почвата и се развива добре на кисели почви (pH < 7). Установено е, че кореновата ѝ система има способността да усвоява и по-трудноразтворимите фосфати от торовете и почвата. Изключително важно за тази култура е ранното пролетно подхранване с азотни торове.

Най-много азот, фосфор и калий ръжта усвоява през фазите братене и вретене. Проф. д.с.н Стефан Горбанов и др. (2005) споменават, че, според данни, получени при полски торови опити, до края на братенето постъпват около 1/3 от азота и 1/4 от фосфора и калия, а останалите количества постъпват предимно до края на изкласяването.

С азотните торове трябва да се внимава, предвид факта, че при високо азотно торене се наблюдава полягане на посевите. Фосфорни торове не се внасят, когато усвоимият фосфор в почвата е над 20 mg, а калиеви – когато усвоимият калий е над 30-35 mg. Според Андрес (2015) подходящото фосфорно, калиево и магнезиево торене преди сеитба усилва началното развитие, стабилизира стъблото и предпазва посева от измръзване. Когато почвите са подходящи, внасяне на микроторове не е необходимо.

За формирането на 100 kg зърно и, разбира се, съответното количество надземна маса, ръжта извлича от почвата между 2,5 и 3 kg азот, около 1,4-1,5 kg фосфор и 2,5-3 kg калий.

В заключение ще подчертая, че ръжта е важно ценно растение от семейство *Poaceae* (Житни). С помощта на правилно торене и предоставяне на добри условия, ръжта има потенциала да се превърне в изключително добивна култура във всяко стопанство.

Използвана литература:

1. Горбанов, С. и др. (2005). Агрохимия. С., изд. „Дионис“, стр. 391-392. ISBN 954-8496-50-X
2. Иванова, Р. и др. (2019). Растениевъдство. Пловдив, акад. изд. на Аграрния университет, стр. 40-42. ISBN 978-954-517-277-9.
3. Stoyanova, V. (2014). Institute of Agriculture – Karnobat. *Technological requirements for growing rye*. Available from: <http://www.iz-karnobat.com/wp-content/uploads/2015/03/1-%D0%92%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%A1%D1%82%D0%BE%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>